



## St. Jozefschool

# Pestprotocol St. Jozefschool

Pesten komt helaas op iedere school voor, ook bij ons. Het is een probleem dat wij serieus aanpakken. In dit pestprotocol wordt omschreven welke stappen worden gevolgd om alle kinderen zich bij ons op school veilig te laten voelen, zodat zij zich optimaal kunnen ontwikkelen.

### 1. Wat is pesten?

We spreken van pestgedrag als dezelfde leerling regelmatig en systematisch bedreigt en geïntimideerd wordt. Pesten is een vorm van geweld en daarmee grensoverschrijdend en zeer bedreigend.

Een klimaat waarin gepest wordt, tast iedereen aan. In een klas waar gepest wordt, kunnen alle leerlingen slachtoffer worden. Pestgedrag moet dan ook door iedereen serieus worden genomen.

Pestgedrag heeft drie duidelijke kenmerken:

- het gedrag is bedoeld om iemand te kwetsen
- het gedrag vindt herhaaldelijk plaats over een langere periode
- er is een duidelijk machtsverschil tussen de dader(s) en het slachtoffer.

Plagen is iets anders. De verschillen zou je zo aan kunnen geven:

#### **Plagen**

Gelijkwaardigheid  
Wisselend "slachtofferschap"  
Humoristisch  
Af en toe

#### **Pesten**

Machtsverschil  
Hetzelfde slachtoffer  
Kwetsend  
Vaak/voortdurend

#### **Er kan op verschillende manieren gepest worden:**

Met woorden:	vernederen, belachelijk maken schelden dreigen met bijnamen aanspreken gemene briefjes, mailtjes, sms-jes schrijven
Lichamelijk:	trekken aan kleding, duwen en sjoeren schoppen en slaan krabben en aan haren trekken wapens gebruiken
Achternvolgen:	opjagen en achterna lopen in de val laten lopen, klem zetten of rijden opsluiten
Uitsluiting:	doodzwijgen en negeren uitsluiten van feestjes bij groepsopdrachten



## St. Jozefschool

Stelen en vernielen:	afpakken van kledingstukken, schooltas, schoolspullen kliederen op boeken
Afpersing:	banden lek prikken, fiets beschadigen dwingen om geld of spullen af te geven het afdwingen om iets voor de pestende leerling te doen.
Digitaal Pesten:	Anonieme berichten versturen via MSN en SMS schelden, roddelen, bedreigen foto's van mobieltjes webcam op internet plaatsen privégegevens op een site plaatsen wachtwoorden en credits stelen en misbruiken haatprofielen aanmaken virussen sturen happy slapping het versturen van een e-mail bom.

## 2. Preventie

### **Veilig klimaat**

Het oplossen van pestgedrag begint al bij het maken van goede afspraken. Op de St. Jozefschool hebben wij daarom de volgende schoolregels opgesteld:

- Er is er maar 1 die praat, zodat luisteren beter gaat
- Wij laten merken, hoe rustig we kunnen (samen)werken
- Wandelen in de gang, dat weten wij allang
- Iedereen voelt zich op zijn best, als niemand wordt gepest
- Word jij of een ander kind gepest, tegen de juf of meester zeggen mag dan best
- Ruim je eigen rommel op, want een nette school is top
- Wees zuinig op het materiaal, want het is van ons allemaal
- Heeft een ander kind verdriet, help hem dan als je het ziet
- Wanneer we samen spelen, zullen we samen delen
- Netjes vragen of je iets mag lenen, dan krijg je geen problemen
- Wees netjes en beleefd, zodat je het goede voorbeeld geeft

Elke vier weken staat een van deze regels in alle groepen centraal. De regels worden ondersteund door tekeningen en hangen zichtbaar in alle klassen en in de gangen.

Wij streven ernaar in elke klas en in de school in het algemeen, een veilig klimaat te creëren. Als leerlingen zich verantwoordelijk voelen voor elkaar en de sfeer in de klas, zal pesten minder kans krijgen. De eerste weken van het schooljaar steken alle leerkrachten veel tijd in de groepsbinding en de regels en afspraken in de klas, om te zorgen voor een positief klimaat. Hiervoor kunnen verschillende werkvormen en activiteiten worden ingezet, zoals kennismakings- en samenwerkingsopdrachten.



## St. Jozefschool

### **Preventieve pestlessen**

Ook de rest van het schooljaar blijft het onderhouden van een positief klimaat van groot belang. Naast de schoolregels en de groepsvormende activiteiten, nemen wij de SCOL observatielijsten af. Hierbij beoordelen de leerkrachten de sociaal emotionele ontwikkeling van de leerlingen. Vanaf groep 6 beoordelen de leerlingen ook zichzelf.

Wekelijks worden lessen uit de methode “kinderen en hun sociale talenten” ingezet om de kinderen te sterken in hun sociale vaardigheden. Op basis van de uitkomsten van de SCOL vragenlijsten, kunnen ook specifiek lessen voor een groep worden ingezet.

### **3. Rollen van de groep**

Bij pesten denk je vaak alleen aan de pestkop en degene die gepest wordt. Maar als er gepest wordt, heeft iedereen in de klas er mee te maken. Alle leerlingen in de klas hebben in hun rol invloed op het pesten. De verschillende rollen op een rij:

#### **De Pester**

Is vaak onzeker en wil graag aardig en stoer gevonden worden. Denkt door te pesten dat iedereen hem/haar grappig vindt.

Pesters zijn vaak de sterkeren in hun groep. Zij zijn of lijken populair maar zijn dat uiteindelijk niet. Ze dwingen hun populariteit af door stoer en onkwetsbaar gedrag. Van binnen zijn ze vaak onzeker en ze proberen zichzelf groter te maken door een ander kleiner te maken.

Pesters krijgen vaak andere kinderen mee, want wie meedoet, loopt zelf de minste kans om slachtoffer te worden. Doorgaans voelen pesters zich niet schuldig want het slachtoffer vraagt er immers om gepest te worden.

Pestgedrag kan een aantal dieper liggende oorzaken hebben:

- Een problematische thuissituatie
- Een vaak gevoelde anonimiteit (ik besta niet); als een pester zich verloren voelt binnen een grote groep, kan hij zich belangrijker maken door een ander omlaag te drukken.
- Het moeten spelen van een niet-passende rol.
- Een voortdurende strijd om de macht in de klas
- Een niet-democratisch leefmilieu binnen de school; een docent is autoritair en laat op een onprettige wijze blijken dat hij de baas is. Dergelijke spanningen kunnen op een zondebok worden afgereageerd.
- Een gevoel van incompetentie op school (slechte cijfers of een laag niveau)
- Een zwak gevoel van autonomie (te weinig zelfstandigheid en verantwoordelijkheid)

#### **De Gepeste**

Voelt zich vaak verdrietig en eenzaam. Durft vaak niets terug te doen of het te vertellen, is bang dan nog meer gepest te worden.



## St. Jozefschool

Sommige leerlingen lopen meer kans gepest te worden dan anderen. Dat kan met hun uiterlijk, gedrag, gevoelens en sociale uitingsvormen te maken hebben. Bovendien worden kinderen pas gepest in situaties, waarin pesters de kans krijgen om een slachtoffer te pakken te nemen, dus in onveilige situaties. Leerlingen die gepest worden doen vaak andere dingen of hebben iets wat anders is dan de meeste van hun leeftijdgenoten: ze bespelen een ander instrument, doen een andere sport, zijn heel goed in bepaalde vakken of juist niet.

Een kind dat wordt gepest, praat er thuis niet altijd over. Redenen hiervoor kunnen zijn:

- schaamte
- angst dat de ouders met de school of met de pester gaan praten en dat het pesten dan nog erger wordt
- het probleem lijkt onoplosbaar
- het idee dat het niet mag klikken.

### **De Meepester**

Doet mee met pesten, denkt dat hij/zij er dan bij hoort. Is bang om zelf gepest te worden.

### **De Helper**

Neemt het op voor de gepeste. Vindt het niet goed dat er gepest wordt en is niet bang voor de pester. Helpt graag en is daarom vaak populair.

### **De Stiekemer**

Vindt het goed dat er gepest wordt, maar bemoeit zich er niet mee. Is bang om zelf gepest te worden. Roept anderen erbij om het pesten te steunen.

### **De Buitenstaander**

Denkt dat er in de klas niet gepest wordt en het kan hem/haar ook niets schelen. Zolang hij/zij er zelf maar geen last van heeft.

### **De Stille**

Bemoeit zich er niet mee. Vindt het pesten wel gemeen, maar durft niets te doen of te zeggen, is bang zelf gepest te worden.



## St. Jozefschool

### 4. Als het toch mis gaat: Het aanpakken van pesten

Pesten is onacceptabel en vraagt om een duidelijke en directe reactie vanuit de school. De grote vraag is hoe dat het beste kan en vooral ook hoe we dat als team het beste kunnen aanpakken.

Pesten komt helaas op iedere school voor, dus ook bij ons. Het is een probleem dat wij onder ogen zien en op onze school serieus aan willen pakken. We gaan daarbij uit van een vijfsporenaanpak:

Deze aanpak is gericht op de verschillende partijen die betrokken zijn bij pesten: het gepeste kind, de pester, de ouders, de klasgenoten en de leerkrachten.

#### **1. De algemene verantwoordelijkheid van de school**

De school zorgt dat de directie en de leerkrachten voldoende informatie hebben over pesten in het algemeen en het aanpakken van pesten in de eigen groep en de eigen school.

De school werkt aan een goed beleid rond pesten en veiligheid van leerlingen waar de hele school bij betrokken is.

Op iedere school is tevens een interne vertrouwenscontactpersoon aangesteld. In principe is elke leerkracht vertrouwenspersoon voor een leerling. Voor onze school is de interne vertrouwenscontactpersoon Annemarie Boessenkool. Zij kan in voorkomende gevallen adviseren en doorverwijzen naar een externe vertrouwenspersoon.

#### **2. Steun bieden aan het kind dat gepest wordt**

Naar het kind luisteren en haar/zijn probleem serieus nemen. Met het kind overleggen over mogelijke oplossingen. Samen met het kind werken aan oplossingen. Zo nodig zorgen dat het kind deskundige hulp krijgt, bijvoorbeeld een sociale vaardigheidstraining.

Het kind dat gepest wordt, moet gesterkt worden en kan soms gewezen worden op onderdelen van zijn/haar gedrag wat het pestgedrag uitlokt.

Zorgen dat het kind zich veilig voelt; uitleggen wat jij als leerkracht gaat doen om het pesten te stoppen.

#### **3. Steun bieden aan het kind dat zelf pest**

Met het kind bespreken wat pesten voor een ander betekent.

Het kind helpen om op een positieve manier relaties te onderhouden met andere kinderen.

Het kind helpen om zich aan regels en afspraken te houden.

Zorgen dat het kind zich veilig voelt; uitleggen wat jij als leerkracht gaat doen om het pesten te stoppen.

#### **4. De middengroep (de rest van de klas) betrekken bij de oplossingen van het pestprobleem**

Met de kinderen praten over pesten en over hun eigen rol daarbij.

Met de kinderen overleggen over mogelijke oplossingen en over wat ze zelf kunnen bijdragen aan die oplossingen. Samen met de kinderen werken aan oplossingen, waarbij ze zelf een actieve rol spelen.

#### **5. De ouders steunen**

Ouders die zich zorgen maken over pesten serieus nemen.

Informatie en advies geven over pesten en de manieren waarop pesten kan worden aangepakt.



## St. Jozefschool

In samenwerking tussen school en ouders het pestprobleem aanpakken.  
Zo nodig ouders doorverwijzen naar deskundige ondersteuning.

### **Melden**

Het is van groot belang dat ook een medeleerling de verantwoordelijkheid heeft om het pestprobleem bij de leerkracht aan te kaarten. Alle leerlingen zijn immers verantwoordelijk voor een goede sfeer in de groep. Wij noemen dit "melden maakt helden"

School en gezin halen voordeel uit een goede samenwerking en communicatie. Dit neemt niet weg dat iedere partij moet waken over haar eigen grenzen. Het is bijvoorbeeld niet de bedoeling dat ouders naar school komen om eigenhandig een probleem voor hun kind op te komen lossen. Bij problemen van pesten zullen de directie en de leerkrachten hun verantwoordelijkheid nemen en indien nodig overleg voeren met de ouders.

### **Aandachtspunten bij de aanpak van pesten**

#### *Bij het gepeste kind*

Een gepest kind schaamt zich vaak voor zijn gedrag, het voldoet niet aan normen die de ouders graag in hun kinderen terugzien: een vrolijk en vooral onbezorgd kind dat zelfstandig in staat is zijn boontjes te doppen. Pesten is een groot probleem voor kinderen en zorgt ook voor een evenredig groot probleem bij de erkenning en de aanpak ervan. Veel gepeste kinderen doen er dan uiteindelijk ook maar het zwijgen toe en lopen de kans te vereenzamen. De angst wordt aanvankelijk nog groter als het pesten bespreekbaar gemaakt wordt door de ouders, waardoor het gepeste kind eens te meer met de gevolgen van het pesten kan worden geconfronteerd.

#### *Bij de pester*

De pester zelf ziet zich in zijn machtsspel bedreigd, en dat moet ten koste van alles voorkomen worden. Soms blijken de pesters echter net zo opgelucht als de slachtoffers bij een duidelijke aanpak. Er wordt immers ook aandacht besteed aan hun onmacht om op een positieve manier met andere kinderen een relatie op te bouwen. Veel pesters zijn hiertoe niet in staat, omdat zij niet beschikken over de juiste vaardigheden.

#### *Bij de groep*

Het is goed te weten dat er altijd kinderen zijn die zich schuldig voelen omdat ze niet op kunnen komen voor het slachtoffer door actief te helpen of een volwassene te hulp roepen. Dit is vergelijkbaar met het niet te hulp schieten bij het verdrinken van mensen, waar een menigte bij aanwezig is. Ook zijn er altijd kinderen die helemaal niet in de gaten hebben dat er in hun omgeving gepest wordt. Ze zien wel het een en ander gebeuren, maar kunnen de gebeurtenissen niet duiden als pestgedrag.

#### *Bij de ouders*

Ouders van kinderen hebben vaak moeite om hun kind terug te zien in de rol van meeloper of pester. Ouders beschikken niet altijd over de juiste informatie. Een pester op school hoeft zich in de thuissituatie niet als pester te manifesteren. Sommige ouders zien ook de ernst van de situatie onvoldoende in. Zij vertalen het pestgedrag van hun kind soms in weerbaar gedrag.



## St. Jozefschool

### *Bij de school/leerkracht*

Voor de leerkracht kan het soms wel eens lastig zijn om het indirect pestgedrag zoals roddelen en buitensluiten (sociaal pesten) te herkennen. Soms zal de ernst van de situatie door de leerkracht niet goed ingeschat worden. Goed overleg met elkaar is daarom van wezenlijk belang.

## 5. Stappenplan pestprotocol

Vooraf: Iedere melding van pestgedrag dient serieus genomen te worden en te worden geverifieerd.

Op het moment dat een leerling, een ouder of een collega melding maakt van pestgedrag worden de volgende stappen ondernomen. Deze stappen zijn erop gericht om het pestgedrag zo snel mogelijk te stoppen.

### **Stap 1**

De leerkracht heeft een afzonderlijk gesprek met de leerling die pest (de pester) en de leerling die gepest wordt (de gepeste). Aan de hand van zo concreet mogelijke voorvallen uit het recente verleden wordt een analyse gemaakt en de ernst van de situatie ingeschat. Het team en de IB'er wordt zonnodig op de hoogte gesteld van het pestgedrag i.v.m. toezicht op het plein e.d. De leerkracht noteert indien nodig gegevens, datum etc. in Parnassys.

### **Stap 2**

De leerkracht heeft een gezamenlijk gesprek met de pester en de gepeste en eventuele omstanders of meelopers. Het probleem wordt duidelijk en helder geformuleerd. In overleg met beide partijen worden concrete afspraken gemaakt om pestgedrag tegen te gaan/ te stoppen. Als er meerdere kinderen uit de groep betrokken zijn bij het pestgedrag zal de leerkracht klassikaal aandacht schenken aan het probleem, waarbij gebruik gemaakt kan worden van beschikbare methoden. Er zal benadrukt worden dat alle kinderen zich veilig moeten voelen op school. Het melden van pesten is geen klikken. Angst om zaken te melden zal moeten worden weggenomen.

De groep wordt hier ingezet om de pester en gepeste te ondersteunen. Alle kinderen hebben een rol en zijn medeverantwoordelijk voor een goede sfeer in de groep.

Binnen één week vindt er een eerste evaluatie plaats met de direct betrokkenen. Leerkracht zal nauwkeurig observeren.

Ouders: **Indien het probleem na het gesprek niet direct is opgelost**, vindt er een gesprek met de ouders plaats. In geval van gesprek, krijgen de ouders van de pester en de gepeste een terugkoppeling en worden er mededelingen gedaan m.b.t. de afspraken. Met de ouders wordt afgesproken dat er na de eerste evaluatie weer contact met hen opgenomen zal worden om het verdere verloop te bespreken met elkaar.

### **Stap 3**

Gesprek met pester en gepeste (alleen én samen). Zijn de gemaakte afspraken nagekomen? Zo ja: dan de afspraken handhaven/bijstellen en een volgend gesprek over twee weken.



## St. Jozefschool

Zo nee: analyse opstellen, waardoor het mis is gegaan. Leerkracht overlegt met IB'er. Er wordt een verslag opgesteld waarin het voorval beschreven wordt en de afspraken voor de komende weken in staan (registratie). Het team wordt hiervan op de hoogte gebracht. Dit wordt ook met de ouders van de pester en de gepeste gecommuniceerd.

### Stap 4

Na twee weken is er opnieuw een gesprek tussen leerkracht en leerlingen met terugkoppeling naar de IB'er. Zijn de effecten positief: dan langzaam afbouwen.

Zo niet: het verslag (registratie) bijstellen en stap 5 uitvoeren.

### Stap 5

Als stap 1 t/m 4 geen effect hebben gehad, wordt een gesprek ingepland met de ouders van alle betrokkenen én de kinderen. In het gesprek worden afspraken gemaakt en consequenties gesteld. Dit gesprek wordt altijd gevolgd door een evaluatiegesprek binnen enkele weken.

Opmerkingen:

- 1 Het voorval, alle concrete acties en afspraken worden door de leerkracht/IB'er vastgelegd in een verslag.
- 2 Acties en afspraken dienen erop gericht te zijn het pesten onmiddellijk te stoppen en het gedrag te veranderen.
3. Bij aanhoudend pestgedrag kan deskundige hulp worden ingeschakeld zoals de SAD, de schoolarts van de GGD of schoolmaatschappelijk werk.

### Stap 6

Als de grote groep meelopers nog een rol kan betekenen, kan deze stap worden ingezet: Gesprek met alle ouders uit de groep over het pestprobleem in de groep als er sprake is van een grote zwijgende groep onder de klasgenoten die niet op het pestgedrag reageert of durft te reageren. Dit gesprek wordt geleid door een directielid of IB'er. De leerkracht(en) van de groep zijn op deze avond aanwezig.

Doel: informatieverstrekking en wat kunnen ouders doen om het gedrag te beïnvloeden? Er zal ook gestimuleerd worden dat ouders onderling contact zoeken.

In het uiterste geval kunnen in goed overleg met alle partijen (leerkracht, team, ouders, IB'er en directie) nog de volgende stappen gezet worden:

### Stap 7

Een leerling (pester of gepeste) kan tijdelijk in een andere groep geplaatst worden.

Ook het (tijdelijk) plaatsen op een andere school behoort tot de mogelijkheden.

### Stap 8

In overleg met ouders kan worden gekozen voor een Time-out. Als dit niet het gewenste effect oplevert, of ouders niet meewerken, kan de leerling worden geschorst voor maximaal vijf dagen door het Bevoegd Gezag.

### Stap 9

**Indien het probleem na de schorsing niet is verholpen**, dan zal er met het Bevoegd Gezag worden overlegd of er een verwijderingsprocedure voor de pester(s) in gang kan worden gezet, conform Aannamebeleid leerlingen SKOW.





# St. Jozefschool